

V Bruseli 6. októbra 2021
(OR. en)

12598/21

FREMP 239
JAI 1074

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	6. októbra 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2021) 615 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ (2021 – 2030)

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 615 final.

Príloha: COM(2021) 615 final

V Štrasburgu 5. 10. 2021
COM(2021) 615 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ (2021 – 2030)

„Pretože antisemitizmus otriasa samotnou podstatou našich hodnôt: ľudskosťou, slobodou náboženstva, rovnosťou. Antisemitizmus pôsobí na našu spoločnosť ako jed. Je na nás všetkých, aby sme proti nemu bojovali. Aby sme mu zabránili. A aby sme ho vyhubili.“

– Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie

V Bruseli 3. februára 2021

„Nenávisť, ktorá sa začína židmi, sa nikdy nekončí židmi. Robíme veľkú chybu, ak si myslíme, že antisemitizmus ohrozuje len židov. V prvom rade a najviac ohrozuje Európu a slobody, ktorých dosiahnutie trvalo stáročia.“

– Rabín Jonathan Sacks

Európsky parlament 27. septembra 2016

SMEROM K EÚ BEZ ANTISEMITIZMU

Európski židia a židovské komunity prispievajú k sociálnemu, politickému, hospodárskemu, vedeckému a kultúrnemu rozvoju Európy už viac než dve tisícročia a sú neoddeliteľnou súčasťou európskej identity. Židia od Gustáva Mahlera po Sigmunda Freuda, Hannah Arendtovú a Simone Veilovú obohacujú kultúrne, duchovné a náboženské dedičstvo Európy.

Zároveň je v Európe už stáročia prítomný antisemitizmus, prejavujúci sa vo forme vyhodení, prenasledovaní a pogromov, ktoré vyvrcholili holokaustom, nezmazateľnou škvrnou na európskej histórii, a spôsobili vymazanie židovského života a dedičstva z mnohých častí tohto kontinentu. Európska únia má svoje historické korene v druhej svetovej vojne a jednoznačnom záväzku Európanov zabezpečiť, že takéto zverstvá sa už nikdy nezopakujú.

Antisemitizmus sa však holokaustom neskončil. Generácie po skončení šoa¹ je antisemitizmus znepokojivo na vzostupe, v Európe aj mimo nej.

Európska únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Staví sa jednoznačne proti všetkým formám nenávisti a diskriminácie na akoľvek základe, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženstve alebo viere, sexuálnej orientácii, veku alebo zdravotnom postihnutí.

Antisemitizmus je nezlučiteľný so základnými hodnotami Európy. Predstavuje ohrozenie nielen židovských komunít a židovského života, ale aj otvorenej a rozmanitej spoločnosti, demokracie a európskeho spôsobu života. Európska únia je odhodlaná skončiť s ním.

Každý druhý Európan považuje antisemitizmus za problém.

Deviati z desiatich židov sa domnievajú, že antisemitizmus v ich krajine vzrástol.

85 % židov považuje antisemitizmus za vážny problém².

¹ Šoa je hebrejské slovo pre „katastrofu“, kým pojem holokaust je odvodený z gréckeho slova pre „úplné spálenie obete“. V tejto stratégii sa používajú oba pojmy. <https://abouttholocaust.org/en/facts/what-is-the-difference-between-holocaust-and-shoah>.

² Eurobarometer 484: Vnímanie antisemitizmu, január 2019 a Skúsenosti s antisemitizmom a jeho vnímanie, Druhý prieskum o diskriminácii a trestných činoch z nenávisti namierených proti židom v EÚ, 2018 ([Druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

Súčasný antisemitizmus sa vyskytuje v mnohých podobách, starých aj nových: od nenávistných prejavov na internete po trestné činy z nenávisti a fyzické útoky na židov, ich majetok a inštitúcie, znesvätenie synagóg, cintorínov a pomníkov. Dochádza k nemu v každodennom živote židov v podobe príležitostných poznámok alebo konania v práci, súkromných rozhovoroch, na verejných priestranstvách, v médiách, športe a kultúre, alebo keď židia praktizujú svoje náboženstvo. Antisemitizmus sa prejavuje ako rasová, etnická alebo náboženská diskriminácia, pretrvávajúce stereotypy a prechovávanie nenávisti voči židom a ľuďom vnímaným ako židia. Môže viesť k násilným a vražedným útokom, ako napríklad na školu Ozar Hatorah v Toulouse v roku 2012, na Židovské múzeum v Bruseli v roku 2014, na obchodný dom Hypercasher v Paríži v roku 2015 alebo na synagógu v Halle v roku 2019.

Okrem toho pandémia COVID-19 ukázala, ako sa môžu v internetovom prostredí aj mimo neho obnoviť staré antisemitské predsudky a podnietiť nové konšpiračné mýty a nenávisť. Židia boli počas pandémie jednou z najviac atakovaných komúní, boli bezdôvodne obviňovaní z vytvorenia vírusu a z vývoja vakcín na účely dosiahnutia zisku³. Túto situáciu zhoršuje porovnávanie protipandemických opatrení s politikami, ktoré viedli ku genocíde židov⁴, ktoré minimalizuje alebo zľahčuje skúsenosti obetí holokaustu a tých, ktorí ho prežili⁵.

Kým nenávistný prejav a násilie možno ľahko rozoznať, rozšírená neinformovanosť a nevšímavosť v našej spoločnosti antisemitizmu umožňuje, aby v prípade neriešenia prekvital a dokonca rástol. Je povinnosťou nás všetkých neustále informovať a vzdelávať mladých aj starých. Platí to najmä preto, lebo generácie, ktoré zažili holokaust, vymierajú, takže je oveľa ťažšie odovzdať nasledujúcim generáciám skúsenosti očitých svedkov a základné poučenia.

Židovský život v EÚ v 21. storočí

Pred druhou svetovou vojnou žilo v Európe podľa odhadov asi 9,5 milióna židov. Šesť miliónov židov systematicky vyvraždili nacisti a ich kolaboranti počas holokaustu. V súčasnosti sa židovská populácia v EÚ odhaduje na 1,5 milióna osôb⁶.

Židovský život v Európe dnes opäť pulzuje. V posledných desaťročiach došlo v mnohých európskych krajinách k oživeniu židovského života a židovskej kultúry. Židovská identita sa posilnila a je neoddeliteľnou súčasťou európskej spoločnosti. V dôsledku rastúceho počtu antisemitských útokov⁷ sa však zvýšil aj strach v židovských komunitách⁸, takže boli potrebné ďalšie bezpečnostné opatrenia pre židovské priestory.

V posledných rokoch počet židovských obyvateľov v EÚ klesol, do veľkej miery v dôsledku migrácie z EÚ do zahraničia⁹. Je to spojené s viacerými faktormi¹⁰, najmä s bezpečnostnými

³ [Coronavirus and the plague of antisemitism](#) (Koronavírus a plaga antisemitizmu), Community Security Trust, 2021.

⁴ Napríklad nosením žltej Dávidovej hviezdy s označením „neočkováný“ písmenami pripomínajúcimi hebrejskú abecedu.

⁵ [The rise of antisemitism online during the pandemic - A study of French and German content](#) (Nárast antisemitizmu v online prostredí počas pandémie – Štúdia francúzskeho a nemeckého obsahu), jún 2021.

⁶ Veľkosť židovských komúní sa v jednotlivých členských štátoch značne líši. Takmer pol milióna židov žije vo Francúzsku, pričom najmenšie komunity majú len niekoľko tisíc alebo niekedy dokonca len niekoľko stoviek členov, často ešte ako dôsledok holokaustu.

[Jews in Europe at the turn of the Millennium – Population trends and estimates](#) (Židia v Európe na prelome tisícročia – trendy a odhady populácie), Sergio DellaPergola a Daniel Staetsky, JPR European Jewish Demography Unit, október 2020.

⁷ [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents in European Union 2009–2019](#) (Antisemitizmus: prehľad antisemitských incidentov zaznamenaných v Európskej únii v r. 2009–2019), Agentúra Európskej únie pre základná práva (FRA).

⁸ V roku 2013 33 % respondentov uviedlo, že majú obavy z fyzického napadnutia. V roku 2018 tento podiel vzrástol na 40 %. Diskriminácia a trestné činy z nenávisti namierené proti židom v členských štátoch EÚ: skúsenosti s antisemitizmom a jeho vnímanie, 2013 ([prvý prieskum FRA z roku 2013](#)); ([druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

⁹ [Are Jews leaving Europe?](#) (Opúšťajú židia Európu?), Daniel Staetsky, správa JPR, január 2017.

¹⁰ [International Migration of Jews](#) (Medzinárodná migrácia židov), Sergio DellaPergola, 2007.

obavami, ako aj s vnímaným nedostatočným odhodlaním niektorých vlád zaoberať sa antisemitizmom¹¹ a politizáciou verejných diskusií o židovských zvykoch a tradíciách.

Zintenzívnenie boja proti antisemitizmu

V priebehu uplynulých 20 rokov sa antisemitizmus rieši ako súčasť boja Európskej únie proti rasizmu¹². Vzhľadom na významný nárast antisemitizmu sa úsilie o jeho riešenie v posledných rokoch zvýšilo a boj proti antisemitizmu sa dostal na popredné miesto politického programu EÚ. Európska komisia v roku 2015 vymenovala vôbec prvého koordinátora pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života. Európsky parlament prijal v roku 2017 uznesenie o boji proti antisemitizmu¹³ a v decembri 2018 prijala Rada vyhlásenie o boji proti antisemitizmu¹⁴. Na podporu vykonávania tohto vyhlásenia zriadila Komisia *ad hoc* pracovnú skupinu pre boj proti antisemitizmu¹⁵, v ktorej majú zastúpenie členské štáty a židovské komunity. Boj proti antisemitizmu sa v decembri 2019 stal súčasťou portfólia podpredsedu Komisie pre podporu európskeho spôsobu života, čo signalizuje zámer riešiť ho ako prierezovú prioritu. Rada v decembri 2020 prijala ďalšie vyhlásenie o začleňovaní boja proti antisemitizmu do všetkých oblastí politik¹⁶. V tomto duchu bola prijatá séria stratégií podporujúcich balík Únie rovnosti z prierezovej perspektívy¹⁷.

Pretrvávajúce a nárast antisemitizmu si vyžadujú silnejšiu reakciu na úrovni EÚ. S touto stratégiou, prvou svojho druhu, je Komisia odhodlaná výrazne zintenzívniť boj proti antisemitizmu a pomôcť vytvoriť inkluzívnu spoločnosť založenú na rovnosti a rešpekte, aby mali židia v Európe dobré vyhliadky do budúcnosti.

Táto stratégia vychádza z rozsiahlej konzultácie¹⁸ so zainteresovanými stranami. Komisia vyzýva inštitúcie EÚ, členské štáty, medzinárodné organizácie a všetkých aktérov občianskej spoločnosti a občanov, aby **prijali záväzok k budúcnosti bez antisemitizmu v EÚ aj mimo nej**. Komisia sa zapojí do pravidelného dialógu s Európskym parlamentom a národnými parlamentmi členských štátov, aby ich podnietila k reštartovaniu činností v oblasti boja proti antisemitizmu a podpory židovského života. Touto stratégiou sa v plnom rešpekte k národným kompetenciám stanovuje pre Komisiu politický rámec na obdobie 2021 – 2030 s cieľom podporovať a podnecovať spoluprácu medzi členskými štátmi a všetkými zainteresovanými stranami.

Rozhodujúce je, že snahou tejto stratégie je presiahnuť rámec reagovania na samotný antisemitizmus a zintenzívniť činnosť v oblasti aktívneho predchádzania antisemitizmu a boja proti nemu vo všetkých jeho formách a zabezpečiť, aby židovský život ďalej prekvital v inkluzívnej a rozmanitej EÚ. Stratégiu tvoria tri piliere:

¹¹ 70 % respondentov v [druhom prieskume FRA z roku 2018](#) sa domnievalo, že vláda v ich krajine nebojuje proti antisemitizmu účinne.

¹² Po prijatí smernice o rasovej rovnosti a smernice o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní v roku 2000 zvolal predseda Komisie Prodi v roku 2004 osobitnú konferenciu na vysokej úrovni s názvom Európa proti antisemitizmu za Úniu rozmanitosti. V tom istom roku Európske stredisko pre monitorovanie rasizmu a xenofóbie (EUMC) vypracovalo pracovnú definíciu antisemitizmu, ktorá neskôr tvorila základ pracovnej definície antisemitizmu od Medzinárodnej aliance pre pripomínanie holokaustu (International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA).

¹³ [Uznesenie Európskeho parlamentu z 1. júna 2017 o boji proti antisemitizmu](#).

¹⁴ [Vyhlásenie Rady o boji proti antisemitizmu](#), 6. decembra 2018.

¹⁵ [Práca Európskej Komisie v oblasti boja proti antisemitizmu](#).

¹⁶ [Vyhlásenie rady o začleňovaní boja proti antisemitizmu do všetkých oblastí politiky](#), 2. decembra 2020.

¹⁷ Od roku 2020: stratégia EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025, strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030, stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb a stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030. Okrem toho Európska komisia zriadila Pracovnú skupinu pre rovnosť a vymenovala koordinátora pre boj proti rasizmu.

¹⁸ Táto stratégia vychádza z [rozsiahlej konzultácie](#), a to aj s vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi, židovskými komunitami a organizáciami, nezávislými expertmi a výskumníkmi, agentúrou FRA, medzinárodnými organizáciami a inými zainteresovanými stranami (pozri súhrnnú správu [tu](#)).

1. predchádzanie všetkým formám antisemitizmu a boj proti nim;

2. ochrana a podpora židovského života v EÚ;

3. vzdelávanie, výskum a pripomínanie holokaustu.

Snahou tejto stratégie je takisto dostať EÚ pevne do vedenia **celosvetového boja proti antisemitizmu** a zároveň doplniť opatrenia v rámci EÚ medzinárodným úsilím vo všetkých troch pilieroch.

Všetky formy nenávisti znižujú hodnotu človeka a sú nezlučiteľné s tým, čo EÚ predstavuje. Táto stratégia je súčasťou úsilia Komisie o boj proti všetkým formám nenávisti, diskriminácie a rasizmu. Dopĺňa akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025, keďže rasizmus sa môže kombinovať aj s diskrimináciou a nenávisťou na iných základoch vrátane náboženstva alebo viery. Toto je potrebné zohľadniť zaujatím prierezového prístupu¹⁹, aby sa skutočne vytvorili podmienky pre EÚ bez antisemitizmu, na podporu židovského života v celej jeho rozmanitosti a dosiahnutie konkrétnych zlepšení pre židov a ich budúcnosť v Európe. Táto stratégia v konkrétnych prípadoch zohľadní aj podobnosti medzi skúsenosťami z diskriminácie židov a iných etnických alebo náboženských menšín.

I. PREDCHÁDZANIE VŠETKÝM FORMÁM ANTISEMITIZMU A BOJ PROTI NIM

„Zapamätajme si: to, čo bolí obeť najviac, nie je krutosť násilníka, ale mlčanie náhodného diváka.“

– Elie Wiesel

Súčasný antisemitizmus možno nájsť v radikálnych a okrajových skupinách, ktoré sú zástancami pravicového, ľavicového alebo islamistického extrémizmu, môže byť skrytý za antisionizmom, ale môže sa vyskytovať aj uprostred spoločnosti²⁰. Antisemitský prejav a antisemitské správanie môžu byť otvorené alebo skryté, vedomé aj nevedomé. Antisemitizmus môže mať podobu nezákonných činov, ktoré stíhateľné podľa práva EÚ alebo jednotlivých štátov. K prejavom antisemitizmu by mohol patriť antisemitizmus týkajúci sa Izraela²¹, čo je najčastejšia forma antisemitizmu, s ktorou sa dnes na internete stretávajú židia v Európe²². Dlhotrvalé antisemitské konšpiračné mýty a dezinformácie, hoci nemusia byť nevyhnutne nezákonné, sú škodlivé. Udržiavajú predsudky a stereotypy a môžu viesť k diskriminácii, marginalizácii, radikalizácii a trestným činom z nenávisti.

Komisia od roku 2017 používa právne nezáväznú pracovnú definíciu antisemitizmu od Medzinárodnej aliance pre pripomínanie holokaustu (ďalej len „definícia od aliance IHRA“) ²³ ako praktický usmerňujúci nástroj a základ svojej práce v boji proti

¹⁹ Pozri napríklad Graham, D. a Boyd, J., [Understanding more about antisemitic hate crime: Do the experiences, perceptions and behaviours of European Jews vary by gender, age and religiosity?](#) (Lepšie pochopenie antisemitských trestných činov z nenávisti: Líšia sa skúsenosti, vnímanie a správanie európskych židov podľa pohlavia, veku a nábožnosti?) – Inštitút pre výskum židovskej politiky, 2017.

²⁰ Viac informácií o páchateloch antisemitizmu pozri v [druhom prieskume FRA z roku 2018](#).

²¹ Terminológia, ktorú používajú viaceré zainteresované strany v súlade s definíciou od aliance IHRA, napr. obviňovanie židovských občanov za to, že sú lojálnejší k Izraelu alebo k údajným prioritám židov na celom svete, než k záujmom vlastných národov, tvrdenie, že existencia Izraelského štátu je rasistická, považovanie židov za kolektívne zodpovedných za konanie Izraelského štátu.

²² 79 % európskych židov sa cíti byť obviňovanými za niečo, čo robí Izraelský štát. 69 % uvádza, že arabsko-izraelský konflikt má dosah na ich pocit bezpečnosti ([druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

²³ Táto definícia znie: „Antisemitizmus je také vnímanie židov, ktoré sa môže prejaviť ako nenávisť k židom. Rétorické a fyzické prejavy antisemitizmu sú namierené proti židovským alebo nežidovským jednotlivcom a/alebo ich majetku, proti inštitúciám židovskej komunity a náboženským ustanovizniám.“ [Definícia od aliance IHRA](#) obsahuje niekoľko názorných príkladov.

antisemitizmu²⁴. Definícia od aliancie IHRA je kritériom pre podporovanie prístupu založeného na právach a zameraného na obeť²⁵. Komisia v spolupráci s alianciou IHRA v januári 2021 uverejnila *Príručku pre praktické používanie pracovnej definície antisemitizmu od aliancie IHRA*²⁶, ktorá poskytuje prehľad osvedčených postupov používania definície medzinárodnými organizáciami, orgánmi štátnej správy, občianskou spoločnosťou a židovskými komunitami z celej Európy²⁷.

1.1. Boj proti antisemitizmu vo všetkých oblastiach politiky a mobilizácia fondov EÚ

Riešenie antisemitizmu je zložitý problém. Jeho mnohotvárne prejavy a jeho pretrvávajúce v celom sociálnom a politickom spektre si vyžaduje komplexnú reakciu, ktorá siaha od vypracovania spoľahlivého a náležitého vynúteného právneho rámca, až po bezpečnostné aspekty, politiky vzdelávania a začleňovania.

Komisia bude preto pri vypracúvaní politík, právnych predpisov a programov financovania systematicky zohľadňovať boj proti antisemitizmu a vyzýva ostatné inštitúcie EÚ, aby spolupracovali na posilňovaní nástrojov a postupov jeho začleňovania do všetkých politík. Okrem toho sa členské štáty už zaviazali predchádzať všetkým formám antisemitizmu a bojovať proti nim prostredníctvom nových národných stratégií alebo opatrení v rámci existujúcich národných stratégií a/alebo akčných plánov zameraných na predchádzanie rasizmu, xenofóbie, radikalizácii a násilnému extrémizmu²⁸. Aby tieto stratégie mali účinok, musia zahŕňať ciele opatrenia a byť podporované náležitým finančným krytím. Nevyhnutnými krokmi pre účinné opatrenia na národnej úrovni sú aj prijatie definície od aliancie IHRA²⁹ a vymenovanie osobitných vyslancov alebo koordinátorov všetkými členskými štátmi.

Kľúčom k úspešnosti stratégie je posilnené zapojenie organizácií občianskej spoločnosti a židovských komunit. Cieľom Komisie je zlepšiť aktívnu spoluprácu s nimi a poskytnúť finančnú podporu iniciatívam vo všetkých oblastiach, na ktoré sa stratégia vzťahuje.

Cielené opatrenia sa budú vykonávať prostredníctvom celej škály programov financovania z prostriedkov EÚ³⁰, a to najmä z **programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty (CERV)**³¹, ktorý je s rozpočtom **1,55 miliardy EUR vôbec najväčším programom financovania z prostriedkov EÚ na podporu základných práv**. Príslušné opatrenia budú okrem toho podporované prostredníctvom programov EÚ, ako sú program Spravodlivosť, Horizont Európa, Kreativná Európa, Erasmus+, Fond pre vnútornú bezpečnosť, fondy politiky súdržnosti, Nástroj susedstva a rozvoje a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa) a nástroj predvstupovej pomoci (IPA). Navyše prostredníctvom nástroja technickej pomoci môže Komisia financovať štrukturálne reformy

²⁴ Definícia od aliancie IHRA bola schválená vyhláseniami Rady z rokov [2018](#) a [2020](#) a [uznesením](#) Európskeho parlamentu z 1. júna 2017. Používa sa v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a odhaľovania antisemitizmu a nemá žiadny vplyv na právne definície EÚ alebo vnútroštátne právne definície, ktorými sa určuje, v akom rozsahu by správanie alebo prejav predstavovali nezákonnú diskrimináciu, nenávisťný prejav, motiváciu k trestným činom z nenávisťi na základe predpojatosti alebo nezákonné prejavy antisemitizmu.

²⁵ Nedávno boli vypracované ďalšie definície antisemitizmu, napr. Nexus Dokument (2020) a Jeruzalemská deklarácia o antisemitizme (2021).

²⁶ [Príručka pre praktické používanie pracovnej definície antisemitizmu od aliancie IHRA](#).

²⁷ Ako užitočná referencia môže slúžiť aj [Všeobecné politické odporúčanie o predchádzaní antisemitizmu a boji proti nemu](#), ktoré 14. septembra 2021 vydala Európska komisia proti rasizmu a intolerancii (ECRI).

²⁸ [Vyhlásenie rady o začleňovaní boja proti antisemitizmu do všetkých oblastí politiky](#), 2. decembra 2020.

²⁹ [Členské štáty EÚ, ktoré už prijali alebo schválili definíciu od aliancie IHRA](#): Belgicko, Bulharsko, Česko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko.

³⁰ Zo súčasného viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027.

³¹ [C\(2021\) 2699 final; program Občania, rovnosť, práva a hodnoty](#).

v členských štátoch, a to aj viacerých krajín, s cieľom zlepšiť spoluprácu a stavať na najlepších postupoch v boji proti diskriminácii a antisemitizmu.

Všetky opatrenia členských štátov prijaté na využívanie finančných prostriedkov z EÚ musia plne rešpektovať zásadu nediskriminácie. Počas prípravy, realizácie, monitorovania, podávania správ a hodnotenia programov sa musí dodržiavať najmä Charta základných práv EÚ, ktorou sa zakazuje akákoľvek diskriminácia, okrem iného aj z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery. V prípade porušenia antidiskriminačných pravidiel EÚ vrátane diskriminácie židov na základe ich náboženstva alebo etnicity sa financovanie môže pozastaviť. Komisia a členské štáty monitorujú dodržiavanie týchto pravidiel pri všetkých programoch financovaných z prostriedkov EÚ.

S cieľom podporiť realizáciu tejto stratégie a pomôcť koordinovať úsilie členských štátov Komisia vytvorí *ad hoc* **pracovnú skupinu pre boj proti antisemitizmu** ako trvalú štruktúru, ktorá združí členské štáty, zástupcov židovských komunít a iné zainteresované strany.

Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) podporí EÚ a členské štáty aj s dôkazmi, pomocou a odbornými znalosťami pri monitorovaní realizácie tejto stratégie a národných stratégií alebo akčných plánov zameraných na boj proti antisemitizmu.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- zorganizuje výročné **fórum občianskej spoločnosti o boji proti antisemitizmu**, na ktorom sa stretnú zástupcovia z Komisie a židovských komunít, občianskej spoločnosti a iné zainteresované strany, aby vytvorili vzájomné väzby a maximalizovali účinok spoločných akcií a financovania z prostriedkov EÚ,
- podporí úsilie členských štátov pri **navrhovaní a realizovaní národných stratégií** boja proti antisemitizmu alebo diskriminácii prostredníctvom Nástroja technickej podpory³² a posúdi ich do konca roka 2023.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- do konca roka 2022 **vypracovali národné stratégie** boja proti antisemitizmu alebo začlenili opatrenia do svojich národných akčných plánov proti rasizmu a poskytli **dostatočné finančné prostriedky** na ich zavedenie,
- **prijali a používali definíciu antisemitizmu od aliancie IHRA** a vyzvali miestne orgány, regióny, mestá a iné inštitúcie a organizácie, aby urobili to isté,
- **vymenovali osobitných vyslancov/koordinátorov** pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života.

1.2. Boj proti antisemitským nenávisným prejavom a trestným činom z nenávisti

Židia sú hlavným cieľom trestných činov páchaných na základe antisemitských predsudkov³³. Rétorické a fyzické prejavy antisemitizmu môžu však byť namierené aj na jednotlivcov, ktorí nie sú židmi³⁴.

³² [Nariadenie \(EÚ\) 2021/240](#).

³³ Z dokumentu [Antisemitizmus: prehľad antisemitských incidentov zaznamenaných v Európskej únii v rokoch 2009 – 2019](#) vyplýva, že členské štáty každý rok zaznamenávajú tisíce oficiálne zaznamenaných incidentov, ako to robia organizácie občianskej spoločnosti pôsobiace v tejto oblasti.

³⁴ V súlade s [definíciou od aliancie IHRA](#).

71 % židov, ktorí občas **nosia alebo vystavujú prvky, ktoré by ich mohli identifikovať ako židov**, sa tomu vyhýbajú aspoň príležitostne³⁵.

44 % mladých židovských Európanov má skúsenosti s antisemitským obťažovaním³⁶.

Rámcové rozhodnutie EÚ o boji proti rasizmu a xenofóbii prostredníctvom trestného práva³⁷ poskytuje silný právny rámec na boj proti antisemitským trestným činom z nenávisti a nenávisťným prejavom vrátane verejného schvaľovania, popierania alebo hrubého zľahčovania holokaustu takým spôsobom, že môžu podnecovať násilie alebo nenávisť. Jeho úplná a správna transpozícia je prioritou Komisie³⁸. Presadzovanie práva a súdnictvo zohrávajú dôležitú úlohu pri účinnom vykonávaní právnych predpisov o nenávisťných prejavoch a trestných činoch z nenávisti (vrátane rámcového rozhodnutia) a o ochrane práv obetí. Na ďalšie posilnenie právneho rámca Komisia v roku 2021 zavedie iniciatívu na rozšírenie zoznamu „trestných činov EÚ“ s cieľom pokryť trestný čin z nenávisti a nenávisťný prejav³⁹.

Komisia podporuje členské štáty prostredníctvom **skupiny na vysokej úrovni pre boj proti rasizmu, xenofóbii a iným formám neznášanlivosti**⁴⁰ a spolupracuje s Agentúrou EÚ pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL), s agentúrou FRA⁴¹, Európskou sieťou odbornej justičnej prípravy (EJTN), členskými štátmi a organizáciami občianskej spoločnosti na **rozvoji odbornej prípravy a budovaní kapacít** pre presadzovanie práva a súdnictvo, na zlepšovaní zaznamenávania trestných činov z nenávisti a zlepšovaní zberu údajov o nich, ako aj na povzbudzovaní obetí, aby nahlasovali trestné činy z nenávisti, a na posilňovaní spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a židovskými komunitami.

Cieľom **stratégie EÚ v oblasti práv obetí (2020 – 2025)**⁴² je zaistiť, aby sa obeť trestných činov vrátane antisemitských trestných činov z nenávisti mohli plne spoľahnúť na svoje práva a aby mohli byť chránené pred sekundárnou viktimizáciou⁴³. **Štruktúry na pomoc obetiam antisemitských incidentov v celej Európe sú často nedostatočné**. Členské štáty sa vyzývajú, aby zriaďovali integrované a cielené služby špecializovanej podpory pre najzraniteľnejšie obeť vrátane obetí antisemitských trestných činov z nenávisti. Mali by zabezpečiť aj osobitnú odbornú prípravu v oblasti nediskriminácie pre policajtov a ostatných, ktorí prichádzajú do styku s obeťami antisemitských trestných činov z nenávisti.

³⁵ [Druhý prieskum FRA z roku 2018](#).

³⁶ [Mladí židovskí Európania: vnímanie antisemitizmu a skúsenosti s ním](#), FRA, 2019.

³⁷ [Rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008](#).

³⁸ Od októbra 2020 začala Komisia niekoľko konaní o nesplnení povinnosti s cieľom zabezpečiť úplnú a správnu transpozíciu rámcového rozhodnutia členskými štátmi.

³⁹ Do článku 83 ZFEÚ.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/51025/en>.

⁴¹ [Podnecovanie nahlasovania trestných činov z nenávisti – úloha orgánov presadzovania práva a iných orgánov](#), FRA, 2021.

⁴² [COM\(2020\) 258 final](#).

⁴³ Sekundárnu viktimizáciu možno vymedziť ako negatívne následky pre obeť, ktoré môžu byť dôsledkom ich účasti na trestnom konaní vrátane vystavenia obetí kontaktom s páchateľmi, súdnymi orgánmi a/alebo širokou verejnosťou.

Komisia bude pokračovať v monitorovaní vykonávania **smernice o právach obetí**⁴⁴, ktorou sa zaručuje, že všetky obeť trestného činu majú určité práva vrátane práv na prístup k službám špecializovanej podpory a práv na ochranné opatrenia, ktoré zodpovedajú ich individuálnym potrebám a zraniteľnosti. Komisia vypracovala **stratégiu európskej odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024**⁴⁵, aby podporou odbornej prípravy odborníkov v oblasti justície zaistila, že právne predpisy EÚ sa budú uplatňovať správne a odborníci budú mať príslušné zručnosti. Komisia bude podporovať aj **rozvoj odbornej prípravy, ako aj materiálov o antisemitizme** a sprístupní ich na Európskej platforme odbornej prípravy⁴⁶ Európskeho portálu elektronickej justície. **Stratégiou EÚ v oblasti práv dieťaťa**⁴⁷ sa Komisia usiluje o začlenenie práv dieťaťa do politik EÚ s cieľom lepšie chrániť deti, ktoré sú obeťami diskriminácie, a to aj na základe náboženstva alebo viery.

Spoločné a porovnateľné údaje o antisemitických incidentoch sú dôležité na posúdenie šírenia antisemitizmu v Európe a na účinný boj proti nemu⁴⁸. Zaznamenávanie nahlásených incidentov je často nekonzistentné, keďže členské štáty používajú rôzne metodiky, a údaje sa teda nedajú porovnať. V rámci skupiny na vysokej úrovni pre boj proti rasizmu a xenofóbii **bude agentúra FRA pomáhať členským štátom zlepšovať a zosúladiť svoje metodiky** zaznamenávania a zberu údajov o trestných činoch z nenávisti, a to aj o antisemitizme.

Problémom je nedostatočné nahlasovanie: 79 % opýtaných židov nenahlásilo svoj najzávažnejší antisemitický incident žiadnej organizácii⁴⁹. Členské štáty by v tejto súvislosti mali obetiam antisemitických trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov uľahčiť nahlasovanie incidentov, a to poskytnutím viacerých kanálov, aby zvýšili úroveň nahlasovania a zlepšili zaznamenávanie takýchto incidentov.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude podporovať organizácie a projekty v boji proti **antisemitickým nenávistným prejavom a trestným činom z nenávisti a ich zaznamenávanie** prostredníctvom programu CERV,
- bude pomáhať členským štátom pri zabezpečovaní toho, aby obetiam antisemitických trestných činov z nenávisti boli dostupné a prístupné **integrované a ciele služby podpory**, a to aj prostredníctvom financovania z prostriedkov EÚ,
- zvýši podporu pre **programy odbornej prípravy a činnosti budovania kapacít zamerané na boj proti antisemitizmu pre odborníkov v oblasti justície a presadzovania práva**, a to aj prostredníctvom Európskej siete odbornej justičnej prípravy (EJTN) a Agentúry Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL).

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- okamžite dokončili **transpozíciu a vykonávanie rámcového rozhodnutia** o boji proti rasizmu a xenofóbii a trestne stíhali antisemitické nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti v súlade s právnymi predpismi EÚ a vnútroštátnymi právnymi predpismi,
- sa úzko skoorinovali so sieťou EJTN a s agentúrou CEPOL a spolupracovali s organizáciami občianskej spoločnosti na **činnostiach odbornej prípravy** s cieľom bojovať proti antisemitizmu.

⁴⁴ [Smernica 2012/29/EÚ](#).

⁴⁵ [COM\(2020\) 713 final](#).

⁴⁶ [Európska platforma odbornej prípravy \(ETP\)](#).

⁴⁷ [COM\(2021\) 142 final](#).

⁴⁸ [Nemecko](#) a [Spojené kráľovstvo](#) financujú MVO, ktoré zaznamenávajú antisemitické incidenty s použitím metodiky dohodnutej s políciou. Tieto MVO sú prepojené so štruktúrami židovských komunít a prispievajú do oficiálnych policajných štatistík.

⁴⁹ [Druhý prieskum FRA z roku 2018](#).

1.3. Boj proti antisemitizmu v online prostredí

Na internete je rozšírený antisemitizmus⁵⁰ a môže viesť k radikalizácii a fyzickým útokom. Antisemitské prejavy – v online prostredí aj mimo neho – ktoré podnecujú k násiliu a nenávisti, sa podľa rámcového rozhodnutia o boji proti rasizmu a xenofóbii považujú za trestné. antisemitské stereotypy, konšpiračné mýty a dezinformácie, hoci nemusia byť nevyhnutne nezákonné, sú škodlivé. Od začiatku pandémie COVID-19 antisemitizmus na internete prudko vzrástol⁵¹. Na účinné riešenie tohto problému je potrebných viac informácií o tom, ako putuje antisemitský obsah po internete a aké sú dôvody a motivácia ľudí, ktorí zdieľajú takýto obsah. Takisto je potrebné nájsť nové a inovatívne metódy na riešenie diskriminácie a antisemitskej kybernetickej nenávisti.

V online prostredí sú ľahko dostupné **symbols, suveníry a literatúra súvisiace s nacizmom**, aj ich súčasné obmeny. Keď sa ním vystavovaním a predávaním takýchto výrobkov verejne podnecuje nenávisť a násilie, podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa vykonáva rámcové rozhodnutie, môže predstavovať nenávistný prejav. Aj keď to tak nie je, ich dostupnosť online môže udržiavať nacistickú ideológiu pri živote a stimulovať antisemitské subkultúry. Treba posilniť dialóg s odvetvami a spoločnosťami z oblasti informačných technológií, ktorý bude vychádzať zo skúseností s kódexom správania týkajúcim sa nezákonných nenávistných prejavov na internete s cieľom zaistiť ich spoluprácu pri zabráňovaní vystavovania a/alebo predaja takýchto predmetov.

V **smernici o audiovizuálnych mediálnych službách**⁵² sa stanovuje, že členské štáty musia zaistiť, aby poskytovatelia platforiem na zverejňovanie videí prijali vhodné opatrenia na ochranu širokej verejnosti pred audiovizuálnym obsahom a komerčnými oznamami, ktoré obsahujú navádzanie na násilie alebo nenávisť vrátane antisemitského obsahu. V návrhu **aktu o digitálnych službách**⁵³ sa stanovujú jasné, harmonizované povinnosti náležitej starostlivosti pre online platformy vrátane postupov oznamovania a prijímania opatrení v prípadoch nezákonného obsahu a výrobkov, čím sa používateľom umožní jednoducho a účinne nahlasovať nenávistné prejavy. Okrem toho, pokiaľ ide o veľmi veľké online platformy, návrh sa zameriava na riešenie pretrvávajúcich nedostatkov, ktoré umožňujú nezákonné a škodlivé správanie v online prostredí, najmä voči zraniteľným skupinám.

Kódex správania týkajúci sa nezákonných nenávistných prejavov na internete⁵⁴ je výsledkom dobrovoľnej spolupráce Komisie so spoločnosťami z oblasti informačných technológií s cieľom zabrániť šíreniu nezákonných vrátane antisemitských nenávistných prejavov. Na uľahčenie integrovanej činnosti členských štátov EÚ, zameranej na skupiny a jednotlivcov šíriacich nenávistný a teroristický obsah na internete koordinuje Europol celoeurópske akčné dni zamerané na rasistické a xenofóbne nenávistné prejavy na internete⁵⁵ a teroristický a násilný extrémistický obsah na internete vrátane antisemitského obsahu.

Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) budú v rámci **akčného plánu proti dezinformáciám**⁵⁶ a **akčného plánu pre európsku demokraciu**⁵⁷ a naďalej venovať osobitnú pozornosť analyzovaniu dezinformačných kampaní, nenávistných prejavov, podnecovania násilia a extrémistickej rétoriky a reagovaniu na ne, a to aj prostredníctvom

⁵⁰ 89 % opýtaných európskych židov považuje antisemitizmus za najväčší problém na internete, pričom 80 % uvádza, že najbežnejším nepriateľským prejavom, s akým sa kedy stretli, boli antisemitské vyhlásenia. ([Druhý prieskum FRA z roku 2018](#)). Židia sú hlavným cieľom nepriateľského prejavu v online prostredí (od 6,3 % do 27,9 % prípadov v závislosti od platformy). Štúdia: [Hrdinovia a obeť baránkovia](#), 2021.

⁵¹ V štúdii [Nárast antisemitizmu v online prostredí počas pandémie](#) sa zistil sedemnásobný nárast antisemitských príspevkov z účtov vo francúzskom jazyku a vyše trinásťnásobný nárast príspevkov v nemeckom jazyku počas pandémie.

⁵² [Smernica 2010/13/EÚ](#).

⁵³ [COM\(2020\) 825 final](#).

⁵⁴ [Kódex správania týkajúci sa nezákonných nenávistných prejavov na internete](#).

⁵⁵ [Zastavenie nenávistných prejavov na internete: Europol koordinuje prvý celoeurópsky deň akcie](#), 5. novembra 2020.

⁵⁶ [JOIN\(2018\) 36 final](#).

⁵⁷ [COM\(2020\) 790 final](#).

pracovnej skupiny ESVČ East StratCom. Okrem toho sa posilňuje **Kódex postupov proti šíreniu dezinformácií**⁵⁸⁵⁹, čo prispeje aj lepšiemu boju proti antisemitizmu na internete. Organizácie občianskej spoločnosti úzko spolupracujú s Komisiou a online platformami na uplatňovaní kódexu správania a kódexu postupov.

Nové technológie prinášajú nové príležitosti na zlepšenie života ľudí, ale môžu aj zhoršiť diskrimináciu a umocniť škodlivý obsah na internete vrátane antisemitského obsahu. Cieľom **aktu o umelej inteligencii**⁶⁰ je zabrániť vysokorizikovým systémom umelej inteligencie, aby propagovali diskrimináciu a zaujatosť vrátane antisemitskej nenávisti. Algoritmy umelej inteligencie sa môžu použiť aj na posilnenie pozitívnych správ a protiargumentácie prepojením odborníkov, aby riešili antisemitizmus, konšpiračné mýty a popieranie alebo prekrúcanie holokaustu na internete.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- posilní boj proti antisemitizmu na internete podporovaním vytvorenia **celoeurópskej siete dôveryhodných oznamovateľov a židovských organizácií** v súlade s kódexom správania, bude podporovať aj Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií a jeho národné centrá na **zvýšenie kapacity ich overovateľov faktov** o dezinformáciách a bude pracovať s nezávislými organizáciami na predložení **protiargumentov**, a to aj v mimoeurópskych jazykoch,
- zorganizuje **hackatón** na uľahčenie výmeny informácií medzi odborníkmi s cieľom vypracovať nové inovatívne spôsoby riešenia antisemitizmu v online a digitálnom prostredí,
- bude spolupracovať s priemyselnými spoločnosťami a so spoločnosťami z oblasti informačných technológií s cieľom **zabrániť nezákonnému vystavovaniu a predaju symbolov, suvenírov a literatúry súvisiacich s nacizmom na internete**
- vykoná **komplexnú analýzu údajov**, aby lepšie pochopila šírenie antisemitizmu na internete, ako cestuje a expanduje,
- bude riešiť antisemitské nenávistné prejavy v nadchádzajúcej aktualizovanej stratégii **lepšieho internetu pre deti**.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- **podporovali, a to aj finančne, organizácie občianskej spoločnosti** v boji proti antisemitským nenávistným prejavom, dezinformáciám a konšpiračným mýtom na internete, v príslušných jazykoch,
- **posilňovali kapacitu** vnútroštátnych orgánov presadzovania práva a súdnych orgánov na trestné stíhanie nenávistných prejavov na internete.

1.4. Boj proti antisemitskej diskriminácii

Židom hrozí, že zažijú diskrimináciu, najmä vtedy, keď môžu byť identifikovaní ako židia, t. j. keď nosia *kippu* alebo Dávidovu hviezdu alebo keď otvorene hovoria o svojej židovskej identite. Môžu byť ohrození diskrimináciou, keď sa uchádzajú o zamestnanie alebo v práci či v iných oblastiach, ako je vzdelávanie, zdravotná starostlivosť alebo bývanie. Právo EÚ zakazuje diskrimináciu z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery vrátane antisemitizmu. Konkrétne **smernica o rasovej rovnosti**⁶¹ ponúka židom ochranu proti diskriminácii (vrátane

⁵⁸ [Kódex postupov proti šíreniu dezinformácií](#).

⁵⁹ [COM\(2021\) 262 final](#).

⁶⁰ [COM\(2021\) 206 final](#).

⁶¹ [Smernica 2000/43/ES](#).

obťažovania) na základe „rasového alebo etnického pôvodu“ v určitých oblastiach života⁶² a **smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní**⁶³ ponúka židom ochranu proti diskriminácii alebo obťažovaniu na základe náboženstva alebo viery v oblasti zamestnanosti.

Vnútroštátne subjekty pre rovnaké zaobchádzanie propagujú, analyzujú, monitorujú a podporujú rovnaké zaobchádzanie. Komisia do roku 2022 navrhne nové právne predpisy na posilnenie ich úlohy. Charty rozmanitosti povzbudzujú organizácie, aby na pracovisku rozvíjali a zavádzali politiky rozmanitosti a začlenenia. Platforma EÚ pre charty rozmanitosti bola založená na to, aby umožnila existujúcim chartám výmenu skúseností a osvedčených postupov⁶⁴. Mali by takisto systematicky riešiť osobitné problémy identifikovania antisemitizmu na pracovisku a boja proti nemu.

Údaje o rovnosti týkajúce sa židov sú pomerne vzácne vzhľadom na citlivosť zbieraných údajov založených na rasovom alebo etnickom pôvode, náboženstve alebo viere a preto, že európski židia sú pomerne malá skupina, čo vedie k menej dostupným súhrnným údajom z väčších prieskumov. Skupina EÚ na vysokej úrovni pre nediskrimináciu, rovnosť a rozmanitosť, hoci je špecializovanou podskupinou, podporuje členské štáty v zbieraní údajov s cieľom pomôcť analyzovať stav rovnosti pri plnom rešpektovaní základných práv⁶⁵. Komisia vykoná navyše sériu opatrení na riešenie rasových a etnických stereotypov s médiami, občianskou spoločnosťou a zástupcami ľudí s menšinovým rasovým alebo etnickým pôvodom a spustí činnosti na podporu konzistentného prístupu k zberu údajov o rovnakom zaobchádzaní, najmä pokiaľ ide o údaje rozčlenené podľa rasového alebo etnického pôvodu⁶⁶.

KPúčové činnosti:

Komisia:

- navrhne do roku 2022 **záväzné normy pre vnútroštátne subjekty pre rovnaké zaobchádzanie** a bude spolupracovať so sieťou **Equinet**⁶⁷ a **subjektmi pre rovnaké zaobchádzanie** s cieľom zvýšiť ich znalosti o antisemitizme,
- bude podporovať členské štáty pri **navrhovaní a realizovaní reforiem** zameraných všeobecne na boj proti diskriminácii v školách – a najmä proti antisemitizmu – v rámci Nástroja technickej pomoci, a to aj viacerých krajín súčasne s cieľom umožniť silnejšiu spoluprácu a stavať na najlepších postupoch,
- zahrnie údaje týkajúce sa antisemitizmu a židov v EÚ do **zberu a použitia údajov o rovnosti** na základe rasového alebo etnického pôvodu a náboženstva alebo viery.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- zabezpečili **adekvátne vybavenie vnútroštátnych subjektov pre rovnaké zaobchádzanie** s cieľom zaistiť správne riešenie a nahlásenie incidentov antisemitskej diskriminácie,
- riešili antisemitskú diskrimináciu vo všetkých oblastiach vrátane vzdelávania a odbornej prípravy, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývania prostredníctvom takých činností, akými sú odborná príprava a zvyšovanie informovanosti.

⁶² Zamestnanie a odborná príprava, sociálna ochrana vrátane sociálneho zabezpečenia, sociálne výhody, vzdelanie, prístup k tovaru a jeho dodávanie a prístup k službám a ich dodávanie vrátane bývania.

⁶³ [Smernica 2000/78/ES](#).

⁶⁴ [Platforma EÚ pre charty rozmanitosti](#).

⁶⁵ [Podskupina pre údaje o rovnosti, FRA, 2019](#).

⁶⁶ [Akčný plán proti rasizmu, COM\(2020\) 565 final](#).

⁶⁷ Európska sieť vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti.

1.5. Európska komisia ide príkladom

Komisia ako súčasť svojej stratégie vlastných ľudských zdrojov sa bude naďalej snažiť o **inkluzívne a rozmanité pracovné prostredie**⁶⁸ **bez antisemitizmu**, a to prostredníctvom politik rozmanitosti a rovnosti, ktoré predchádzajú obťažovaniu, diskriminácii a akejkoľvek forme rasizmu. Konkrétne bude naďalej zvyšovať informovanosť svojich zamestnancov o antisemitizme a spôsoboch boja proti nemu a zlepšovať chápanie židovského života a židovskej kultúry, a to aj ako súčasť všeobecného zamerania sa na základné európske hodnoty, akou je rešpektovanie menšinových skupín. Odborná príprava sa bude vzťahovať aj na nevedomú zaujatosť vrátane zaujatosti založenej na vnímaní náboženstva alebo viery. Komisia si bude stále pripomínať holokaust internými zamestnaneckými podujatiami a iniciatívami zvyšujúcimi informovanosť a každý rok bude organizovať sviatok Euro-Chanuka⁶⁹, aby uznala rozmanitosť medzi svojimi zamestnancami. Komisia vyzýva ostatné inštitúcie EÚ, aby na svojich príslušných pracoviskách takisto prijali kroky potrebné na posilnenie rozmanitosti a začlenenia.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude pokračovať v presadzovaní **prístupu nulovej tolerance k incidentom antisemitizmu** v rámci inštitúcie, pričom sa ako referencia použije definícia od aliancie IHRA,
- zabezpečí odbornú prípravu pre cieľových zamestnancov, ako sú profesionáli z oblasti ľudských zdrojov, na rozpoznanie antisemitizmu na základe definície od aliancie IHRA, a podľa potreby zorganizuje študijné návštevy napríklad do Izraela,
- bude podnecovať používanie pružných pracovných podmienok s cieľom vyhovieť všetkým svojim zamestnancom pri dodržiavaní náboženských sviatkov,
- vyzve európske školy, aby zaistili, že všetci žiaci sa budú učiť o židovskom živote v Európe, holokauste a antisemitizme a **každý rok si bude pripomínať Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu** vrátane prípadných návštev pamätných miest.

II. OCHRANA A PODPORA ŽIDOVSKÉHO ŽIVOTA V EÚ

„Žiaľ, žijem dosť dlho na to, aby som videla veci, o ktorých som si myslela, že ich história definitívne pochovala, ale ony len driemali.“

– Liliana Segreová (prežila šoa)

Pre židov je dôležité, aby sa cítili bezpečne a chránení, ak sa majú naplno zúčastňovať na európskom živote. Bezpečnosť je stále hlavnou obavou židovskej komunity⁷⁰. 38 % židov zvažovalo emigráciu, pretože sa ako židia v EÚ necítili bezpečne⁷¹.

⁶⁸ Európska komisia zriadila v novembri 2020 vlastný Úrad pre rozmanitosť a začlenenie.

⁶⁹ [Židovský sviatok svetiel](#).

⁷⁰ 47 % európskych židov sa obáva toho, že sa stanú obeťou antisemitských slovných urážok alebo obťažovania a 40 % sa obáva, že budú v nasledujúcich 12 mesiacoch fyzicky napadnutí ([druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

⁷¹ [Druhý prieskum FRA z roku 2018](#).

Tretina (34 %) židov sa aspoň príležitostne vyhýba návštevám židovských podujatí alebo miest, pretože by sa tam alebo cestou tam necítili bezpečne⁷².

Niekoľko vražedných teroristických útokov po celej Európe ukázalo, že židovské priestory nie sú vždy primerane chránené. Hoci vnútroštátne orgány sú zodpovedné za ochranu všetkých občanov, väčšina židovských komunít a organizácií občianskej spoločnosti musela investovať značné finančné prostriedky do vlastných bezpečnostných opatrení.

2.1. Boj proti násilnému extrémizmu a terorizmu namiereným proti židom

Cieľom **stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu⁷³** na roky 2020 – 2025 je zaistiť bezpečnosť pre každého v EÚ v súlade s hodnotami a zásadami EÚ. Programom boja proti terorizmu z roku 2020⁷⁴ sa zintenzívňuje boj proti terorizmu a násilnému extrémizmu a zvyšuje odolnosť EÚ voči teroristickým útokom.

Komisia v rámci akčného plánu na podporu ochrany verejných priestorov vrátane bohoslužobných miest⁷⁵ z roku 2017 vypracovala rôzne usmerňovacie materiály⁷⁶, nástroje a programy odbornej prípravy⁷⁷ s cieľom podporiť prácu členských štátov a náboženských komunít v tejto oblasti. V záveroch Rady z júna 2021 o ochrane verejných priestorov⁷⁸ sa zdôrazňuje, že bohoslužobné miesta si vyžadujú osobitné ochranné opatrenia.

Potrebné je ďalej posilňovať spoluprácu medzi subjektmi verejného sektora a náboženskými vodcami a kongregáciami vrátane židovských, aby sa zlepšila úroveň informovanosti o bezpečnosti a zvýšila angažovanosť a odolnosť komunity prostredníctvom činností budovania dôvery. Týmto sa podporia osvedčené postupy a odborná príprava v ochrane bohoslužobných miest, ktoré sú čoraz častejšie cieľom teroristických útokov. Komisia takisto **zorganizuje konferenciu na vysokej úrovni** o ochrane židovských komunít v EÚ.

Komisia bude naďalej podporovať členské štáty a židovské komunity v **posilňovaní ochrany bohoslužobných miest** ako súčasť svojej podpory na ochranu verejných priestorov. Nasledujúca výzva na predkladanie návrhov bude zverejnená v roku 2022 a celková suma sa zvýši na 24 miliónov EUR. Komisia spolu so Spravodajským a situačným centrom EÚ preskúma možnosť **EÚ pravidelne posudzovať osobitné hrozby pre židov, komunity a bohoslužobné miesta** s cieľom lepšie pochopiť konkrétne bezpečnostné riziká, predchádzať im, chrániť pred nimi a reagovať na ne.

Na boj proti násilnému extrémizmu je dôležité posilniť naše demokratické spoločnosti a zvýšiť spoločenskú odolnosť voči extrémistickým ideológiám. Antisemitizmus sa vyskytuje v celom spektre extrémistických ideológií od džihádizmu po násilný pravicový extrémizmus. Radikalizácia, nábor nových členov a príprava teroristických útokov sa často uskutočňujú v online priestore. Týmto sa zaoberá **nariadenie o riešení šírenia teroristického obsahu online⁷⁹**, v ktorom sa vyžaduje, aby online platformy zohrávali aktívnejšiu úlohu pri odhaľovaní takéhoto obsahu a jeho odstraňovaní najneskôr do jednej hodiny.

⁷² [Druhý prieskum FRA z roku 2018](#).

⁷³ [COM\(2020\) 605 final](#).

⁷⁴ [COM\(2020\) 795 final](#).

⁷⁵ [COM\(2017\) 612 final](#).

⁷⁶ [Usmernenie – Budovanie ochrany hraníc](#), JRC, 2020.

⁷⁷ Komisia ponúka každý rok jesennú školu o ochrane verejných priestorov pre účastníkov náboženských komunít.

⁷⁸ [Závery Rady o ochrane verejných priestorov](#), 7. júna 2021.

⁷⁹ [Nariadenie \(EÚ\) 2021/784](#).

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- poskytne finančné prostriedky z EÚ na podporu projektov zameraných na **ochranu verejných priestorov a bohoslužobných miest** a na mapovanie v spolupráci s členskými štátmi existujúcich národných bezpečnostných a ochranných opatrení,
- bude pokračovať vo financovaní **výskumných a inovačných činností**, najmä prostredníctvom programu Horizont Európa, zameraných na pochopenie súčasných trendov radikalizácie, ako aj na prostriedky a vzory s cieľom účinne im predchádzať a reagovať na ne,
- zintenzívni svoju **operačnú podporu** členských štátov a židovských komún poskytnutím odbornej prípravy v oblasti bezpečnostných opatrení. Toto bude zahŕňať návštevy poradcov EÚ pre ochrannú bezpečnosť realizované v členských štátoch s cieľom vytvoriť **sieť školiťov** v oblasti ochrany bohoslužobných miest,
- prostredníctvom **siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii** bude identifikovať osobitný význam a dôsledky antisemitizmu na svoju prácu v oblasti predchádzania násilnému extrémizmu a boja proti nemu,
- bude úzko spolupracovať s Europolom vrátane jeho jednotky EÚ pre nahlasovanie internetového obsahu s cieľom bojovať proti antisemitskému terorizmu a násilnému extrémizmu na internete a zaistiť **okamžité vykonávanie nariadenia o teroristickom obsahu online**,
- bude podporovať pripomínanie **obetí teroristických útokov vrátane digitálnej steny obetí**.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- prijali nevyhnutné opatrenia na **zaistenie bezpečnosti židovských priestorov** a poskytli dostatočnú finančnú alebo inú podporu vrátane podpory z národných ročných programov z **Fondu EÚ pre vnútornú bezpečnosť – polícia**,
- začleňovali a zavádzali nástroje a usmernenie EÚ⁸⁰ **týkajúce sa ochrany bohoslužobných miest** ako súčasť svojich národných stratégií boja proti antisemitizmu,
- **využívali podporu Europolu týkajúcu sa protiteroristických činností** v online prostredí aj mimo neho, a súvisiace vyšetrovania vrátane tých, ktoré sú spojené s rasizmom, xenofóbiou a antisemitizmom.

2.2. Podpora židovského života a sloboda náboženstva alebo viery

Židovský život je súčasťou rozmanitosti EÚ. Židia môžu byť sekulárni, liberálni, reformní, agnostickí, ortodoxní alebo ultraortodoxní, môžu byť aškenázski alebo sefardskí, môžu mať korene v bývalom Sovietskom zväze, na Blízkom východe, v strednej Ázii, Afrike a inde. Mnohí židia sú súčasťou zmiešaných rodín, čím sa ďalej zvyšuje ich rozmanitosť pôvodu a viery⁸¹. Aj napriek dlhodobej prítomnosti židov v Európe však ľudia majú mizivé **vedomosti o židovskom živote a judaizme**. Len 3 % Európanov sa cítia byť „veľmi dobre informovaní“ o židovskej histórii, zvykoch a praktikách a 68 % tvrdí, že „nie sú informovaní“⁸². Na odbúranie predsudkov a na dosiahnutie úplného uznania židovského života ako súčasti európskej spoločnosti je potrebné v širokej verejnosti zlepšiť informovanosť a vedomosti o židovskej histórii a kultúre⁸³.

⁸⁰ Napr. nástroj na posudzovanie zraniteľnosti a [Stručná príručka EÚ na podporu ochrany bohoslužobných miest](#).

⁸¹ [Jews in Europe at the turn of the millennium: population trends and estimates](#) (Židia v Európe na prelome tisícročia – Trendy a odhady populácie), Sergio DellaPergola a Daniel Staetsky, European Jewish Demography Unit/JPR, 2020.

⁸² [Eurobarometer 484: Vnímanie antisemitizmu, január 2019](#).

⁸³ Zákaz obriezky by bol problémom pre 82 % židov v EÚ, kým zákaz tradičnej rituálnej porážky zvierat by bol problémom pre 69 % ([druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

Židia vyjadrujú svoje židovstvo prostredníctvom špecifických kultúrnych, tradičných a náboženských praktík, ktoré pripomínajú ich históriu a poučujú budúce generácie. Jednou z týchto praktík je jarný festival *Tu bi-švat* (Nový rok stromov), židovský sviatok venovaný ochrane prírody, pri oslave ktorého sa sadia stromy.

Ďalším príkladom je *šchita*, kóšer zabíjanie⁸⁴ zvierat. Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku o rituálnom zabíjaní zvierat z decembra 2020⁸⁵ uznal, že členské štáty môžu prijať rôzne pravidlá na základe vnútroštátneho kontextu, pričom zaistujú dodržanie článku 10 ods. 1 charty⁸⁶, a to zabezpečením spravodlivej rovnováhy medzi rešpektovaním slobody prejavu náboženstva a ochranou dobrých životných podmienok zvierat⁸⁷.

Židovský život môže prekvitať len v inkluzívnej spoločnosti, ktorá sa buduje na silných a dôveryhodných vzťahoch s ostatnými komunitami vrátane čerstvých prisťahovalcov, najmä na miestnej úrovni. Pri rozvíjaní inkluzívnej spoločnosti môže zohrávať dôležitú úlohu kultúra. Od hudby po filmovú tvorbu a scénické umenie je odvetvie kultúry hnacou silou podpory začleňovania a boja proti všetkým formám diskriminácie. **Komisia podporuje židovskú kultúru a umenie** prostredníctvom programov financovania z prostriedkov EÚ, pričom sa snaží bojovať proti stereotypom – vrátane týkajúcich sa židov – v európskej spoločnosti.

Pri podpore začleňovania **zohrávajú významnú úlohu aj šport a médiá**. Niektoré národné futbalové federácie a kluby už riešia antisemitské správanie a incidenty. Komisia bude v úzkom kontakte s iniciatívami občianskej spoločnosti a inými príslušnými aktérmi s cieľom posilniť v nadchádzajúcej dohode o spolupráci s UEFA (2022 – 2024) boj proti antisemitizmu a rasizmu vo futbale a riešiť antisemitizmus všeobecne v športe v spolupráci s ostatnými partnerskými organizáciami, a to aj cez kampane v sociálnych médiách. Stereotypy sa vyskytujú aj v médiách. Komisia bude s rešpektom k slobode tlače podporovať **odbornú prípravu novinárov** zameranú na rozpoznávanie všetkých foriem antisemitizmu a odkrývanie antisemitskej predpojatosti v spravodajstve.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude v rámci širokej verejnosti zlepšovať vedomosti o židovskom živote a jeho pochopenie prostredníctvom **kampane na zvyšovanie informovanosti** v úzkej spolupráci so židovskými komunitami, a to aj prostredníctvom **medzikultúrneho a medzináboženského dialógu** a aktivít,
- posilní väzby medzi **židovskou tradíciou sadenia stromov** na sviatok *Tu bi-švat*, a to aj školákmi, a záväzkom EÚ vysadiť 3 miliardy ďalších stromov v rámci stratégie EÚ v oblasti biodiverzity a novej stratégie lesného hospodárstva EÚ do roku 2030, čím sa zvýši vzájomná informovanosť a viditeľnosť⁸⁸,
- uľahčí **výmenu postupov** medzi subjektmi verejného sektora a židovskými a moslimskými komunitami, pokiaľ ide o rituálnu porážku zvierat na základe náboženských tradícií, vychádzajúc zo skúseností medzinárodných organizácií, akými sú OSN, Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) a Rada Európy,

⁸⁴ Tradičná rituálna porážka zvierat (*šchita*) je metóda kóšer porážania zvierat v kontexte predpísaného postupu na účely potravinárskej výroby. Zákaz tradičného rituálneho zabíjania zvierat by bol problémom pre 69 % židov ([druhý prieskum FRA z roku 2018](#)).

⁸⁵ [Vec C-336/19](#); Centraal Israëlitisch Consistorie van België a i., 17. decembra 2020.

⁸⁶ Článok 10 ods. 1: „Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice.“

⁸⁷ Bod 71 rozsudku. Podľa nariadenia rady (ES) č. 1099/2009 je tradičné rituálne zabíjanie zvierat dovolené v rozsahu, v akom sa vyžaduje na potreby príslušných náboženských komunít, a prísnejšie pravidlá členských štátov je potrebné náležite odôvodniť.

⁸⁸ [COM\(2020\) 380 final](#).

- prijme opatrenia na boj proti antisemitizmu a podporu židovského života na **regionálnej a miestnej úrovni**, a to aj mapovaním a vypracovaním **príručky osvedčených postupov a odbornej prípravy** pre organizácie, ktoré pôsobia na regionálnej a miestnej úrovni,
- prostredníctvom **európskej integračnej siete** podporí výmenu osvedčených postupov týkajúcich sa informovania migrantov o hodnotách EÚ vrátane boja proti antisemitizmu, napríklad tým, že bude pracovať s migrantmi ako vyslancami hodnôt EÚ.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- prostredníctvom **politických a právnych opatrení** zaistili, že náboženské skupiny alebo spoločenstvá vrátane židov môžu žiť v súlade so svojimi náboženskými a kultúrnymi tradíciami,
- **zvýšili informovanosť** širokej verejnosti o **židovskom živote a židovských tradíciách**, a to verejne označenými dňami významnými pre židov, financovaním projektov a realizovaním kampaní.

2.3. Zachovanie židovského dedičstva

Židovské kultúrne dedičstvo je neoddeliteľnou súčasťou európskej kultúry. Vyhladenie židovských komunít počas holokaustu zmenilo tvár Európy a ponechalo mnoho budov, cintorínov a iných miest židovského dedičstva bez dozoru alebo nevyužívaných. Toto osirelé dedičstvo je teraz často v zlom stave alebo je ohrozené zničením.

Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo⁸⁹ obsahuje osobitné opatrenie týkajúce sa židovských cintorínov v Európe. Kultúrne dedičstvo Európy vrátane židovského dedičstva sa podporuje celým radom politík, programov a financovania EÚ, konkrétne Creative Europe, Horizont Európa, Erasmus+, CERV a fondy politiky súdržnosti. V Rámcovom dohovore Rady Európy o význame kultúrneho dedičstva pre spoločnosť (ďalej len „dohovor z Faro“)⁹⁰ sa zdôrazňujú dôležité aspekty dedičstva, keďže sa týkajú ľudských práv a demokracie, a podporuje širšie chápanie dedičstva a jeho spojitosti s komunitami a spoločnosťou⁹¹. V Terezínskej deklarácii o osude majetku obetí holokaustu a súvisiacich otázkach⁹², ktorú v roku 2009 podpísali všetky členské štáty⁹³, sa uvádza viacero opatrení smerujúcich k restoratívnej spravodlivosti pre obeť nacistického prenasledovania a ich potomkov. V kontexte iniciatívy DiscoverEU⁹⁴ sa mladí cestovatelia vyzývajú, aby navštívili miesta kultúrneho dedičstva s cieľom posilniť svoju informovanosť o kultúrnom dedičstve Európy.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude vyzývať mestá, aby riešili históriu svojich menšín vrátane histórie židovskej komunity, pri uchádzaní sa o titul **Európske hlavné mesto kultúry**,
- bude využívať **Dni európskeho kultúrneho dedičstva**, spoločnú iniciatívu Rady

⁸⁹ [Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo](#).

⁹⁰ [Dohovor z Faro](#) bol prijatý Výborom ministrov Rady Európy 13. októbra 2005, otvorený členským štátom na podpis bol 27. októbra 2005 a platnosť nadobudol 1. júna 2011.

⁹¹ [Rezolúcia 2309 \(2019\)](#).

⁹² [Terezínska deklarácia z roku 2009](#).

⁹³ Pozri aj: [Spoločné vyhlásenie Európskej komisie a českého predsedníctva EÚ](#), podpísané 29. júna 2009.

⁹⁴ https://europa.eu/youth/discovereu_en.

Európy a Komisie, s cieľom upriamiť pozornosť na židovské dedičstvo v celej Európe,

- bude presadzovať **Projekt digitálnej obnovy židovskej kultúry**⁹⁵, ktorého cieľom je vytvoriť komplexnú databázu informácií o kultúrnom majetku vlastnenom židmi, ktorý rozkradli nacisti, zozbierať osvedčené postupy a navrhnúť činnosti zamerané na zvyšovanie informovanosti,
- začne prípravné činnosti zamerané na **ochranu židovských cintorínov Európy**, pričom využije výsledky z dvoch predchádzajúcich pilotných projektov Európskeho parlamentu⁹⁶ na túto tému a podporí väzby medzi skupinami zaujímavými sa o zachovanie židovských pohrebísk,
- bude podporovať **mladých ľudí** cestujúcich po Európe, aby **navštívili** miesta židovského dedičstva v kontexte iniciatívy **DiscoverEU**.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- podnecovali a podporovali Dni európskeho kultúrneho dedičstva zdôrazňovaním **židovského dedičstva v národnom kontexte**, a to aj v priestoroch národných múzeí, štátom financovaných festivalov a umenia,
- podporovali **zachovanie a ochranu židovského kultúrneho dedičstva** podľa dohovoru z Faro,
- využívali možnosti financovania z prostriedkov EÚ vrátane **fondy politiky súdržnosti**, aby sa zachovalo židovské dedičstvo,
- **plnili Terezínsku deklaráciu** z roku 2009.

III. VZDELÁVANIE, VÝSKUM A PRIPOMÍNANIE

„Aké úžasné je, že nikto nemusí čakať ani chvíľu, než začne zlepšovať svet.“

– Anna Franková

Na to, aby sa mohla formovať budúcnosť Európy, ľudia potrebujú pochopiť jej minulosť. Vedomosti o stáročiach židovského života a antisemitizmu v Európe a o vplyve holokaustu na židov a európsky kontinent sú dôležité na pochopenie antisemitizmu v súčasnosti a zabránenie tomu, aby sa takéto zverstvá opakovali. V tejto súvislosti sú dôležité **vzdelávanie a výskum v oblasti židovského života, antisemitizmu a holokaustu**, ktoré by sa nemali zameriavať len na holokaust, ale aj na príspevok židov k európskej spoločnosti.

Oznámenia o vytvorení **európskeho vzdelávacieho priestoru**⁹⁷ a novom **európskom výskumnom priestore**⁹⁸ sa zaoberajú otázkami začleňovania, rovnosti a nediskriminácie. Komisia navrhla tiež, aby rovnosť príležitostí bola hodnotou, ktorú uznávajú členské štáty vo výskume a v inovácii, v súvislosti s nadchádzajúcim **Paktom pre výskum a inováciu**.

Akčný plán digitálneho vzdelávania (2021 – 2027) sa zameriava na význam riešenia dezinformácií a podporovania digitálnej gramotnosti v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vypracovaním usmernení pre učiteľov a vychovávateľov s cieľom podporiť kritické myslenie, toleranciu a propagovať možnosti online. Navyše organizácie UNSECO a OBSE/ODIHR opakovane volajú po podpore vzdelávacích programov v zúčastnených štátoch vrátane členských štátov EÚ v záujme zvýšenia informovanosti mladých ľudí o hodnote vzájomného rešpektovania a pochopenia. Závazky UNSECO a OBSE/ODIHR

⁹⁵ Databáza vytvorená počas I. fázy projektu je k dispozícii na stránkach <https://pilot-demo.jdcrp.org>.

⁹⁶ <https://www.esjf-surveys.org/>.

⁹⁷ [COM\(2020\) 625 final](#).

⁹⁸ [COM\(2020\) 628 final](#).

vedú k vzdelávaniu o antisemitizme, ktoré zabezpečuje systematický prístup vrátane vypracovania a využívania učebných plánov na riešenie súčasných foriem antisemitizmu⁹⁹.

3.1. Vzdelávanie a výskum v oblasti antisemitizmu a židovského života

Každé dieťa by sa malo učiť o židovskom živote a antisemitizme ako neoddeliteľnej súčasti histórie Európy. Vzdelávanie môže **posilniť odolnosť mladých ľudí voči antisemitským myšlienkam** a ideológiám aj voči všetkým formám neznášanlivosti a diskriminácie. Rozvoju vzájomného porozumenia môžu pomôcť aj príležitosti spolupráce so židovskými komunitami a s ich členmi, ako aj s inými menšinami a náboženskými skupinami. V tejto súvislosti ponúka nové príležitosti **Európsky rok mládeže 2022**. Školy a školské areály musia byť bezpečným miestom pre všetkých. Učitelia by mali mať právomoc riešiť antisemitizmus, holokaust, židovský život a históriu aj v multikultúrnych triedach.

Komisia podporuje výskum antisemitizmu, židovského života a holokaustu prostredníctvom programu Horizont 2020 a programu Európa pre občanov a bude v tom pokračovať aj prostredníctvom následníckych programov Horizont Európa¹⁰⁰ a CERV. Univerzitné katedry antisemitizmu a židovských štúdií v EÚ sú však len voľne prepojené. Neexistuje žiadne **zastrešujúce centrum výskumu**. Úsilie o výskum všetkých aspektov antisemitizmu a židovského života v Európe by sa malo zvýšiť a doplniť výskum holokaustu.

EÚ prevzala vedenie v zabezpečovaní porovnateľných údajov o antisemitských skúsenostiach s antisemitizmom a jeho vnímaní. **Prieskum FRA o skúsenostiach židov s antisemitizmom** sa zopakuje v roku 2023 a následne v pravidelných intervaloch. **Eurobarometer o vnímaní antisemitizmu** v širokej verejnosti sa vykoná druhýkrát v roku 2024 a potom každých päť rokov. Na ďalšie uľahčenie tvorby politík založenej na faktoch je potrebný rozsiahlejší výskum antisemitských predsudkov v bežnej populácii.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- v spolupráci s členskými štátmi a výskumnou obcou podporí vytvorenie **Európskeho centra výskumu súčasného antisemitizmu, židovského života a židovskej kultúry**, čím sa podporí multidisciplinárny výskum v celej Európe, a prostredníctvom programu Horizont Európa bude financovať výskum rôznych štrukturálnych foriem rasizmu a xenofóbie, pričom zohľadní národné špecifiká a prierezovosť,
- bude podporovať rozvoj siete **mladých európskych vyslancov na propagovanie pripomínania holokaustu** na školách, univerzitách a inštitúciách odborného vzdelávania a prípravy,
- bude financovať **prieskum v rámci celej EÚ o antisemitských predsudkoch** v širokej verejnosti vo všetkých členských štátoch, a to aj medzi mladými ľuďmi,
- bude podporovať členské štáty vo zvyšovaní ich úsilia na presadzovanie spoločných hodnôt a inkluzívneho vzdelávania a na realizáciu odporúčania Rady o presadzovaní spoločných hodnôt, inkluzívneho vzdelávania a európskeho rozmeru výučby¹⁰¹ prostredníctvom novej **pracovnej skupiny pre rovnosť a hodnoty vo vzdelávaní a odbornej príprave** vrátane židovského života a tradícií,
- prostredníctvom programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity bude

⁹⁹ Úrad ODIHR vypracoval súbor zdrojov a programov na zvýšenie informovanosti o diskriminácii, trestných činoch z nenávisti, antisemitizme a iných formách neznášanlivosti voči moslimom, kresťanom a príslušníkom iných náboženstiev alebo vier. Viac informácií je k dispozícii na [webovom sídle OBSE/ODIHR](#).

¹⁰⁰ Napríklad z prvých výziev programu Horizont Európa sa bude financovať výskum rôznych štrukturálnych foriem rasizmu a xenofóbie, pričom sa zohľadnia národné špecifiká a prierezovosť.

¹⁰¹ [Odporúčanie Rady \(2018/C 195/01\)](#), 22. mája 2018.

podporovať činnosti zamerané na presadzovanie európskych hodnôt a boj proti všetkým formám diskriminácie a neznášanlivosti **vrátane antisemitizmu**, a to posilnením občianskeho vzdelávania a účasti mládeže na demokratickom živote,

- bude podporovať **odbornú prípravu odborníkov v oblasti vzdelávania** v spolupráci s UNESCO a OBSE/ODIHR na základe ich usmernenia s názvom Riešenie antisemitizmu prostredníctvom vzdelávania, respektíve pre tvorcov politik a inštitúcií odbornej prípravy učiteľov,
- prostredníctvom Nástroja technickej pomoci bude podporovať členské štáty pri navrhovaní a **zavádzaní reforiem v školách**, zameraných na riešenie diskriminácie všeobecne a najmä antisemitizmu.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- propagovali **vedomosti o židovskom živote, antisemitizme a holokauste** prostredníctvom vzdelávania a výskumu a podnecovali výmeny s miestnymi komunitami, ak je to možné,
- nahlasovali a zaznamenávali incidenty **antisemitskej diskriminácie na školách** a podporovali riaditeľov škôl a učiteľov pri ich riešení.

3.2. Vzdelávanie a výskum v oblasti holokaustu a jeho pripomínanie

Holokaust je určujúce dedičstvo európskej histórie, počas ktorého bolo zavraždených šesť miliónov židovských detí, žien a mužov. Hoci židia boli prioritným cieľom nacistického režimu, aj iné skupiny boli prenasledované, napr. Rómovia, osoby so zdravotným postihnutím, Slovania, Jehovovi svedkovia, LGBTIQ osoby a politickí disidenti.

Tí, čo prežili holokaust, sa desaťročia delili o svoje príbehy ako o súčasť tradície **pripomínania**. V súčasnosti však všetci, čo prežili, zostarli alebo zomreli. Tí, čo boli počas druhej svetovej vojny dospelí a mali najjasnejšie spomienky na holokaust, už nie sú medzi nami. Zachovanie a uctenie si ich dedičstva, zabezpečenie toho, aby sa na ich príbehy nezabudlo a aby sa presne prerozprávali, a hľadanie nových foriem pripomínania sú výzvami a povinnosťami tejto generácie a budúcich generácií Európanov.

V súčasnosti jeden z dvadsiatich Európanov nikdy nepočul o holokauste a menej ako polovica Európanov si myslí, že sa o tom v školách učí dost¹⁰². **Vzdelávanie a výskum** zohrávajú pri zvyšovaní informovanosti o holokauste dôležitú úlohu.

Slobodný, otvorený a nezávislý výskum je základnou hodnotou demokracií. Výskum všetkých aspektov holokaustu je dôležitý aj na zvýšenie chápania toho, ako mohlo v Európe dôjsť k holokaustu. **Európska výskumná infraštruktúra holokaustu (EHRI)**¹⁰³ – najväčšia výskumná iniciatíva financovaná z prostriedkov EÚ na výskum holokaustu celosvetovo – so sumou 25 miliónov EUR (2010 – 2024)¹⁰⁴ prepája výskumnú obec sprístupnením rozptýlených zdrojov týkajúcich sa holokaustu v celej Európe i mimo nej. V tejto súvislosti EHRI rozšíri zameranie svojho výskumu na prejavy antisemitizmu, ktoré viedli k holokaustu.

Musia sa vyvíjať aj nové spôsoby zvyšovania informovanosti, najmä v miestnom kontexte, keď miesta, na ktorých došlo k holokaustu – od synagóg po židovské kultúrne miesta, od úkrytov po miesta, kde sa strieľalo – často nie sú viditeľné. Môže to zahŕňať **sieť, ktorá umožní študentom, odborníkom a širokej verejnosti sledovať kontinuitu židovskej**

¹⁰² Dve tretiny Európanov sú presvedčené, že pripomínanie si holokaustu pomáha zaistiť, aby sa takéto zverstvá už nikdy nezopakovali ([CNN Poll: Antisemitizmus v Európe – Tieň nad Európou, 2018](#)).

¹⁰³ <https://www.ehri-project.eu/>.

¹⁰⁴ EHRI, financovaná z rámcových programov EÚ pre výskum a inováciu, je v súčasnosti v procese, ktorým sa stane dlhodobou európskou infraštruktúrou založenou na spoločnom financovaní z členských štátov.

prítomnosti v Európe v priebehu storočí, a miestnym iniciatívam uľahčí návštevu a obnovu kultúrnych a pamätných miest.

Komisia takisto bude podporovať **verejnú diskusiu** (online alebo na radnici) o význame holokaustu v rozmanitej EÚ a podporí vytvorenie participačného **európskeho pomníka holokaustu** v Bruseli, spojeného s umeleckými predmetmi v hlavných mestách EÚ.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- podporí, aj finančne, **vytvorenie siete miest, na ktorých došlo k holokaustu**, v spolupráci s miestnymi komunitami,
- sprístupní projekt **financovania prostredníctvom vetvy Pamiatka** z programu CERV s cieľom pripomínať si holokaust aj **digitalizáciou archívov a svedectiev** tých, ktorí prežili holokaust,
- bude naďalej prítomná na **dňoch a podujatiach pripomínania si holokaustu** a bude ich podporovať na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni, a to v spolupráci so zastúpeniami Komisie v členských štátoch a delegáciami EÚ.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- **si verejne pripomínali holokaust** v úzkej spolupráci so židovskou komunitou vrátane zapojenia národných parlamentov,
- **zaistili, že univerzálnosť holokaustu bude vyjadrená vo vzdelávaní**, a aby posúdili účinnosť, ako sa vyučuje, a to aj v multietnických a rozmanitých triedach.
- **sa stali aktívnymi partnermi pri zavádzaní infraštruktúry EHRI**, a to aj prostredníctvom finančných príspevkov.

3.3. Popieranie, prekrúcanie a zľahčovanie holokaustu

Prejavy popierania, prekrúcania a zľahčovania holokaustu žiaľ narastajú. 53 % Európanov vníma popieranie holokaustu za problém vo svojej krajine¹⁰⁵. 62 % židov aspoň príležitostne videlo alebo počulo nežidov tvrdiť, že holokaust je mýtus alebo, že sa zveličuje¹⁰⁶. Popieranie, prekrúcanie a zľahčovanie holokaustu sa často používa na zasievanie nenávisťi proti židom a v snahe prepísať európsku a židovskú históriu. Ich ničivé účinky na kolektívnu historickú pamäť a na odolnosť a súdržnosť našich demokratických spoločností by sa nemali podceňovať a je potrebné ich osobitne riešiť. Nenávisťný prejav týkajúci sa schvaľovania, popierania alebo hrubého zľahčovania holokaustu je zakázaný podľa rámcového rozhodnutia o boji proti rasizmu a xenofóbii¹⁰⁷.

Na účely vzdelávania a zvyšovania informovanosti Komisia spolupracuje s IHRA prostredníctvom svojho trvalého medzinárodného partnerstva s použitím definície popierania a prekrúcania holokaustu od aliancie IHRA¹⁰⁸ s cieľom bojovať proti tomuto fenoménu. Príkladom je kampaň na zvyšovanie informovanosti #ProtectTheFacts¹⁰⁹, ktorá sa zameriava na boj proti prekrúcaniu holokaustu. Komisia bude v partnerstve s IHRA a UNESCO ďalej rozvíjať iné iniciatívy založené na „odporúčaní aliancie IHRA o rozpoznávaní prekrúcania holokaustu a boji proti nemu“¹¹⁰.

¹⁰⁵ [Eurobarometer 484: Vnímanie antisemitizmu, január 2019.](#)

¹⁰⁶ [Druhý prieskum FRA z roku 2018.](#)

¹⁰⁷ [Rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008.](#)

¹⁰⁸ [Pracovná definícia popierania a prekrúcania holokaustu od aliancie IHRA.](#)

¹⁰⁹ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/700272/default>; www.againstholocaustdistortion.org.

¹¹⁰ [Odporúčanie aliancie IHRA o rozpoznávaní prekrúcania holokaustu a boji proti nemu.](#)

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude presadzovať používanie **definície popierania a prekrúcania holokaustu od aliancie IHRA** na účely vzdelávania a zvyšovania informovanosti,
- vypracuje **príručku najlepších postupov v boji proti popieraniu, prekrúcaniu a zľahčovaniu holokaustu**,
- bude podporovať a posilňovať **kampane v sociálnych médiách** spolu s UNESCO, IHRA, inými medzinárodnými partnermi a skupinami občianskej spoločnosti s cieľom zvýšiť informovanosť o popieraní a prekrúcaní holokaustu a aktívne proti nim bojovať.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- sa aktívne zapojili do **kampaní zvyšovania informovanosti proti popieraniu, prekrúcaniu a zľahčovaniu holokaustu**.

IV. VEDENIE CELOSVETOVÉHO BOJA PROTI ANTISEMITIZMU

„Svet, ako sme ho vytvorili, je procesom nášho myslenia. Nemôžeme ho zmeniť bez toho, aby sme zmenili naše myslenie.“

– Albert Einstein

Celosvetová židovská populácia sa odhaduje na 15,2 milióna¹¹¹. Z toho 45 % alebo 6,9 milióna žije v Izraeli. Spojené štáty asi so šiestimi miliónmi sú domovom druhej najväčšej komunity židov. Okrem 1,5 milióna židov v EÚ žijú zvyšné židovské populácie roztrúsené po svete na všetkých obývaných kontinentoch¹¹².

Antisemitské predsudky sú rozšírené po celom svete. Podľa výskumu organizácie Anti-Defamation League¹¹³ o postojoch a stanoviskách voči židom 74 % ľudí v regióne Blízkeho východu/severnej Afriky prechováva antisemitské postoje aj napriek tomu, že sa zaznamenali aj určité pozitívne signály, ako je nedávna normalizácia vzťahov medzi Izraelom a viacerými krajinami v tomto regióne^{114 115}. V západnej Európe¹¹⁶ sa tento údaj zastavil na úrovni 24 % a vo východnej Európe na úrovni 34 %, kým v Severnej a Južnej Amerike je to 19 %, v Ázii 22 % a v subsaharskej Afrike 23 %. Situácia a veľkosť židovských komunít sa medzi jednotlivými krajinami značne líši. Židia sú ohrození antisemitskými útokmi a incidentmi a majú s nimi skúsenosti na celom svete. Antisemitské predsudky možno nájsť aj v krajinách bez židovských komunít.

Komisia v tejto súvislosti potvrdzuje svoj pevný a jednoznačný záväzok k celosvetovému boju proti antisemitizmu. Akákoľvek forma antisemitizmu, navádzania na nenávisť alebo násilie je neakceptovateľná a nezlučiteľná s hodnotami a cieľmi Európskej únie a jej členských štátov. Musí sa riešiť prísny opatrením tak na európskej, ako aj vnútroštátnej úrovni. Komisia nepripúšťa žiadne ústupky z týchto zásad. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je dôležité zohľadniť prevenciu a boj proti antisemitizmu vo všetkých jeho formách a vo všetkých oblastiach politiky.

¹¹¹ <https://www.jewishagency.org/jewish-population-5782/>.

¹¹² [World Jewish Population 2019](#) (Svetová židovská populácia), Sergio DellaPergola, Arnold Dashefsky and Ira M. Sheskin (eds.), American Jewish Year Book 2019, ročný záznam severoamerických židovských komunít od roku 1899; [World Jewish Population on Eve of New Year – 14.7 Million](#) (Svetová židovská populácia v posledný deň roka – 14,7 milióna), Haaretz.

¹¹³ <https://global100.adl.org/map>.

¹¹⁴ Spojené arabské emiráty, po nich Bahrajn a Sudán (2020), nasledovalo Maroko (január 2021).

¹¹⁵ Ďalším dobrým príkladom je začatie výstavby synagógy v Spojených arabských emirátoch.

¹¹⁶ Je potrebné poznamenať, že vo výskume organizácie Anti-Defamation League nie sú zahrnuté žiadne priemerné údaje o EÚ; ani kategória „západná Európa“ nezahŕňa všetky krajiny EÚ. Údaje za členské štáty pozri na [webovom sídle](#).

4.1. Používanie všetkých nástrojov na riešenie antisemitizmu prostredníctvom vonkajšej činnosti EÚ

EÚ je založená na pevnom záväzku presadzovať a chrániť ľudské práva, demokraciu a právny štát na celom svete. Tento záväzok podporuje politiku rozširovania EÚ, susedskú politiku EÚ a jej politiky voči krajinám mimo EÚ, ako aj jej prácu v medzinárodných organizáciách. Všetky krajiny by mali chrániť právo každého, vrátane židov, mať, nemať alebo zmeniť svoje náboženstvo alebo vieru, verejne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru a žiť bez diskriminácie, prenasledovania alebo násilia na základe náboženstva alebo viery, alebo na základe rasového alebo etnického pôvodu. V **akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu** na roky 2020 – 2024 sa vytyčuje úroveň ambícií a stanovujú priority EÚ a jej členských štátov v tejto oblasti vo vzťahoch s tretími krajinami. V **usmerneniach EÚ týkajúcich sa slobody náboženského vyznania alebo viery mimo EÚ z roku 2013**¹¹⁷ a v **usmerneniach o nediskriminácii pri vonkajšej činnosti z roku 2019**¹¹⁸ sa spresňujú nástroje, ktoré môže vonkajšia činnosť EÚ použiť na riešenie porušenia slobody náboženstva alebo viery a na boj proti diskriminácii, a to aj proti židom¹¹⁹.

EÚ využije **všetky dostupné nástroje** v politických dialógoch, dialógoch o ľudských právach a pri širšej spolupráci s partnerskými krajinami na vyzvanie partnerských krajín, aby aktívne bojovali proti antisemitizmu pri zohľadnení definície antisemitizmu od aliancie IHRA¹²⁰. Podporuje sa to tematickými a geografickými programami, susedskou politikou EÚ a politikou rozširovania EÚ vrátane procesov stabilizácie a pridruženia.

EÚ bude aktívne spolupracovať s medzinárodnými organizáciami, najmä Organizáciou Spojených národov, Radou Európy a OBSE, ako aj s regionálnymi organizáciami¹²¹ v **spoločných akciách zameraných na boj proti diskriminácii a antisemitizmu**. EÚ zintenzívni opatrenia v sektore vzdelávania a vo svojej spolupráci s partnerskými krajinami týkajúcej sa vzdelávania bude naďalej podporovať **plný súlad vzdelávacích materiálov so štandardmi UNESCO** v oblasti mieru, tolerance, spolužitia a nenásilia. Akýkoľvek materiál, ktorý im odporuje, ohrozuje mier a spolužitie a nemá miesto v učebniciach ani v triedach.

Osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva a osobitný vyslanec pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ budú naďalej systematicky riešiť antisemitizmus vo svojej práci. Okrem toho EÚ **posilní globálnu spoluprácu osobitných vyslancov a koordinátorov** pre boj proti antisemitizmu.

Izrael je kľúčovým partnerom Európskej únie, a to aj v celosvetovom boji proti antisemitizmu. EÚ sa bude snažiť ďalej posilňovať **seminár na vysokej úrovni EÚ – -Izrael** v boji proti rasizmu, xenofóbii a antisemitizmu, ktorý spoločne organizujú každý rok, so zameraním na operatívne následné opatrenia.

¹¹⁷ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/06_hr_guidelines_religion_en.pdf.

¹¹⁸ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/11_hr_guidelines_external_action_en.pdf.

¹¹⁹ Okrem toho pracovný dokument útvarov Komisie [Prístup k rozvoju založený na ľudských právach](#) usmerňuje zamestnancov EÚ, pokiaľ ide o nediskrimináciu z akýchkoľvek dôvodov počas cyklu projektov. Prijatý 30.6.2021.

¹²⁰ [Definíciu od aliancie IHRA schválili alebo prijali aj](#) krajiny mimo EÚ: Albánsko, Argentína, Austrália, Bahrajn, Guatemala, Izrael, Južná Kórea, Kanada, Moldavsko, Severné Macedónsko, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty americké, Srbsko a Uruguaj.

¹²¹ Vráťane Organizácie amerických štátov, ktorá v júni 2021 vytvorila pozíciu osobitného vyslanca pre boj proti antisemitizmu, a Organizácie islamskej spolupráce.

Akcie zamerané na boj proti antisemitizmu možno podporovať prostredníctvom iniciatív v rámci tematického programu **NDICI¹²² – Globálna Európa** venovaného ľudským právam a demokracii, ktoré riešia nediskrimináciu. EÚ ako časť svojej odbornej prípravy o ľudských právach pre zamestnancov v delegáciách a ústrediach zahŕňa špeciálne schôdzky o slobode náboženstva alebo viery vrátane boja proti antisemitizmu.

Kľúčové činnosti:

Komisia a vysoký predstaviteľ:

- budú v **politických dialógoch, v dialógoch o ľudských právach** a v širšej spolupráci s partnerskými krajinami mimo EÚ podporovať **boj proti** náboženskej a etnickej diskriminácii vrátane **antisemitizmu**,
- zaistia **odbornú prípravu o ľudských právach** a zrealizovanie medzikultúrneho dialógu pre príslušných aktérov vrátane učiteľov z krajín mimo EÚ,
- zaistia, aby **nebolo možné nesprávne prideliť externé finančné prostriedky EÚ**, v súlade s existujúcimi opatreniami, na činnosti, ktoré podnecujú k nenávisti a násiliu vrátane proti židom¹²³,
- **zintenzívnia zapojenie do sektoru vzdelávania** s cieľom podporiť plný súlad vzdelávacích materiálov s príslušnými štandardmi UNESCO v oblasti mieru, tolerance, spolužitia a nenásilia,
- posilnia **spoluprácu so židovskou občianskou spoločnosťou** a náboženskými organizáciami s cieľom riešiť antisemitské činy a obmedzenia slobody náboženstva alebo viery, a to prostredníctvom siete delegácií a ústredí EÚ,
- zvážia **nové projekty financované z prostriedkov EÚ** v susedstve EÚ aj inde vo svete na zabránenie antisemitizmu a boj proti nemu a na podporu židovského života,
- budú nabádať delegácie EÚ, aby do svojho pravidelného politického spravodajstva **zahrnuli nahlasovanie antisemitských incidentov v krajinách mimo EÚ**,
- posilnia seminár EÚ-Izrael s cieľom ďalej **upevniť spoluprácu medzi EÚ a Izraelom v boji proti antisemitizmu**.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- úzko spolupracovali na úrovni EÚ na **spoločnom riešení antisemitizmu** prostredníctvom medzinárodných organizácií,
- začlenili **boj proti antisemitizmu do všetkých svojich stratégií** a politík **týkajúcich sa ľudských práv**, pričom zohľadnia definíciu antisemitizmu od aliancie IHRA,
- podporovali **projekty a organizácie**, ktoré bojujú proti antisemitizmu a podporujú židovský život na celom svete.

4.2. Zachovanie židovského kultúrneho dedičstva a pripomínanie si holokaustu

Židovské kultúrne dedičstvo vidno na mnohých miestach na Blízkom východe, v Ázii a iných miestach po celom svete ako svedectvo historickej prítomnosti židovských komunít v týchto regiónoch. Veľké časti tohto dedičstva sú opustené, keďže židovské komunity tam už nežijú. Židovské kultúrne dedičstvo, podobne ako každé dedičstvo, je spoločným a významným vyjadrením kultúrnej rozmanitosti a zasluhuje si špeciálnu ochranu na celom svete. EÚ spolu s členskými štátmi má dôležitú úlohu pri pomáhaní miestnym, regionálnym a medzinárodným

¹²² Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa.

¹²³ V súlade s rámcovým rozhodnutím Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008 o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva, s článkom 136 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré bolo v roku 2018 doplnené o ďalšie prevádzkové „usmernenia k predchádzaniu podnecovania k nenávisti a násiliu“.

partnerom v zachovávaní kultúrneho dedičstva prostredníctvom činností odbornej prípravy, rozvoja zručností a odovzdávania poznatkov, ako aj posilnenej spolupráce¹²⁴. EÚ bude podporovať **medzikultúrny a medzináboženský dialóg** s cieľom posilniť ochranu kultúrneho dedičstva prostredníctvom práce na spoločnej histórii a pamäti, ktorou sa vybuduje základ pre komunity, aby žili spolu v mieri v multikultúrnom kontexte. EÚ bude pokračovať v podporovaní pamiatky na holokaust na medzinárodnej úrovni a vo **verejnom poukazovaní na popieranie, prekrúcanie a zľahčovanie holokaustu** v krajinách mimo EÚ, a to aj na medzinárodných fórach.

Kľúčové činnosti:

Komisia a vysoký predstaviteľ:

- budú presadzovať a podporovať **zachovanie, obnovu a oživenie každého dedičstva**, hmotného aj nehmotného vrátane židovského dedičstva, v súlade so svojimi politikami pre medzinárodné kultúrne vzťahy a kultúrne dedičstvo,
- začlenia **medzikultúrny a medzináboženský dialóg pri zásahoch do kultúrneho dedičstva**,
- budú vyhľadávať príležitosti na zahrnutie **údržby židovského dedičstva** do programovania v susedstve aj inde na svete,
- naďalej budú organizovať **podujatia na vysokej úrovni** zamerané na pamiatku obetí šoa (pripomínanie, Deň pamiatky obetí holokaustu) a zúčastňovať sa na nich.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- prispeli spolu s EÚ v kontexte OSN k celosvetovej **záchrane kultúrneho dedičstva vrátane židovského kultúrneho dedičstva** v súlade so závermi Rady o strategickom prístupe EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach,
- si v spolupráci s delegáciami EÚ pripomínali **Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu** prostredníctvom svojich veľvyslanectiev v tretích krajinách na v medzinárodných organizáciách.

V. PLNENIE STRATÉGIE

Boj proti antisemitizmu v EÚ je spoločná zodpovednosť, ktorá si vyžaduje spoločné úsilie a konanie na každej úrovni. Inštitúcie a agentúry EÚ, členské štáty, medzinárodné organizácie, židovské organizácie a komunity a aktéri v oblasti ľudských práv a občianskej spoločnosti, všetci zohrávajú určitú úlohu pri dosahovaní cieľov tejto stratégie. Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu a členské štáty, aby spolupracovali pri realizovaní tejto stratégie. Komisia vyzýva Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby podporovali dialóg s miestnymi a regionálnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou vrátane sociálnych partnerov vo priblížení k európskej spoločnosti bez antisemitizmu.

Komisia bude aktívne podporovať vykonávanie navrhnutých politických opatrení prostredníctvom rôznych príležitostí na financovanie a vyzýva členské štáty, židovské organizácie a komunity, ako aj aktérov občianskej spoločnosti, aby využívali programy EÚ.

Stratégia sa bude realizovať v období 2021 – 2030. Komplexné správy o realizácii sa uverejnia v rokoch 2024 a 2029. Budú vychádzať zo vstupných údajov od členských štátov, aj v súvislosti s realizáciou ich národných stratégií a politik. S podporou Agentúry EÚ pre základné práva budú tieto správy obsahovať monitorovanie pokroku na vnútroštátnej úrovni, pričom sa zohľadnia záväzky prijaté vo vyhláseniach Rady o antisemitizme z rokov 2018 a 2020.

¹²⁴ Oznámenie [Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy](#) a [Závery Rady o strategickom prístupe EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach](#) a ich osobitná koncepcia tvoria základ práce EÚ.

ZÁVER

Táto stratégia je naším záväzkom voči budúcnosti židovského života v Európe aj mimo nej. Znamená výraznú zmenu v politickom úsilí Komisie o Európsku úniu bez antisemitizmu a akejkolvek formy diskriminácie, za otvorenú, inkluzívnu a rovnoprávnú spoločnosť v EÚ. Je vyjadrením záväzku Európy zachovať živú spomienku na holokaust, aj keď už odišli posledné osoby, ktoré prežili holokaust.

Zamedzeniu odvekej pohrome antisemitizmu sa musí venovať trvalé úsilie. Ako povedal Primo Levi, ktorý prežil šoa: „*Stalo sa to, a preto sa to môže stať znova.*“ Nebezpečný prudký nárast antisemitských útokov len ukazuje, že nemôžeme poľaviť v neúnavnom kolektívnom úsilí v boji proti antisemitizmu. Okrem toho, židovský život si zasluhuje nielen ochranu, ale aj možnosť rozkvetu v celej jeho rozmanitosti.

Európa môže prosperovať len vtedy, keď prosperujú aj jej židovské komunity.